

Sygn. akt I CZ 54/07

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Jan Górowski

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa C. T.

przeciwko A. K.

o ustalenie nieważności umowy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 maja 2007 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 22 stycznia 2007 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2007 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda od postanowienia tego Sądu z dnia 23 października 2006 r. oddalającego zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzuceniu pozwu. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, że postanowieniem Sądu pierwszej instancji z dnia 20 czerwca 2006 r. powód został w całości zwolniony od kosztów sądowych, a mimo to nie uiszczył opłaty podstawowej należnej, zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”), od skargi kasacyjnej wnoszonej przez stronę zwolnioną przez sąd od kosztów sądowych. Opłata podstawowa jest opłatą w wysokości stałej, wobec czego skarga kasacyjna wniesiona przez adwokata bez uiszczenia tej opłaty ulega, zgodnie z art. 130² § 3 k.p.c., odrzuceniu. W skardze kasacyjnej powód zawarł wprawdzie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, lecz postępowanie wywołane tym wnioskiem zostało postanowieniem z dnia 22 stycznia 2007 r. umorzone jako bezprzedmiotowe, samo zaś złożenie zbędnego wniosku o zwolnienie od kosztów nie zwalniało powoda od uiszczenia opłaty podstawowej.

W zażaleniu na powyższe postanowienie powód zarzucił, że art. 130² § 3 k.p.c. dotyczy pism podlegających opłacie stałej i stosunkowej, wobec czego przepisu tego nie można stosować do środków zaskarżenia, od których pobiera się opłatę podstawową. Podniósł też, że złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych wyłącza możliwość odrzucenia środka zaskarżenia z powodu nieuiszczenia opłaty, niezależnie od jej rodzaju. W konkluzji żalący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 11 u.k.s.c., opłata jest stała, stosunkowa albo podstawowa. Opłatę podstawową – jak wynika z art. 14 ust. 1 u.k.s.c. – pobiera się w sprawach, w których przepisy nie przewidują opłaty stałej, stosunkowej lub tymczasowej. Obowiązujący przez nowelizację, dokonaną ustawą z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2007 r. Nr 21, poz. 123), art. 14 ust. 2 stanowił natomiast, że opłatę podstawową pobiera

się także od podlegających opłacie pism, o których mowa w art. 3 ust. 2, wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych przez sąd, chyba że ustawa stanowi inaczej. Do pism, o których mowa w art. 3 ust. 2 u.k.s.c., należy m.in. skarga kasacyjna, w związku z czym strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych obowiązana była przy wniesieniu skargi kasacyjnej uiścić opłatę podstawową.

Zgodnie z art. 130² § 3 k.p.c., sąd odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia.

Podniesiony przez żalącego zarzut naruszenia przytoczonego przepisu przez objęcie jego dyspozycją opłaty podstawowej nie może być uznany za zasadny. W przepisie tym jest bowiem mowa nie o opłacie stałej, lecz o „opłacie w wysokości stałej”. Pojęciem „opłaty w wysokości stałej” ustawodawca posłużył się już w art. 17 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.). Na tle tego przepisu Sąd Najwyższy przyjmował, że opłatą w wysokości stałej jest opłata, której wysokość jest stała (taka sama, jednakowa) oraz że takiemu kryterium odpowiada nie tylko opłata, która jest wyrażona kwotowo, lecz także taka, która, stanowiąc określony, zawsze taki sam ułamek określonej kwoty, ma zawsze taką samą wysokość, czyli wysokość stałą (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2000 r., III CZP 34/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 4 oraz z dnia 20 maja 2003 r., III CZP 16/03, OSNC 2004, nr 3, poz. 33, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2001 r., I CZ 159/01, z dnia 19 marca 2002 r., IV CZ 24/02, z dnia 13 listopada 2003 r., I CZ 134/03, z dnia 16 marca 2005 r., IV CZ 15/05, z dnia 24 maja 2005 r., V CZ 52/05, z dnia 4 sierpnia 2005 r., III CZ 65/05, z dnia 22 lutego 2006 r., III CZ 2/06, niepubl.). Podobnie na tle art. 130² k.p.c. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że pojęcie opłaty w wysokości stałej obejmuje nie tylko opłatę stałą, o której mowa w art. 11 u.k.s.c., lecz także opłatę podstawową. Dał temu wyraz w postanowieniu z dnia 30 maja 2006 r., I CZ 23/06 (niepubl.), podkreślając, że, po pierwsze, wysokość opłaty podstawowej jest stała,

opłata ta wynosi bowiem 30 złotych, po drugie, sformułowanie „opłata w wysokości stałej” różni się istotnie od używanego w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych pojęcia „opłata stała”, co wskazuje na zamiar ustawodawcy nadania tym określeniom innego znaczenia, po trzecie wreszcie, nie ma podstaw do przyjęcia, by wolą ustawodawcy było wyłączenie sankcji określonej w art. 130² § 3 k.p.c. w stosunku do stron zwolnionych przez sąd od kosztów sądowych i reprezentowanych przez profesjonalnego pełnomocnika. Identyczne stanowisko zajął następnie Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 2 czerwca 2006 r., II UZ 14/06, z dnia 26 lipca 2006 r., IV CZ 59/06, z dnia 8 sierpnia 2006 r., I CSK 170/06 i z dnia 28 sierpnia 2006 r., IV CSK 166/06 (niepubl.) oraz w uchwałach z dnia 26 września 2006 r., II UZP 11/06 (niepubl.), z dnia 13 października 2006 r., III CZP 75/06 (OSNC 2007, nr 6, poz. 86), z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 109/06 (niepubl.) oraz z dnia 10 stycznia 2007 r., III CZP 134/06 (niepubl.) i można już uznać je za utrwalone.

Żalący nie ma również racji przyjmując, że ze względu na zawarty w skardze kasacyjnej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych Sąd Apelacyjny obowiązany był wezwać go o uiszczenie opłaty podstawowej. Istotnie, zgodnie z praktyką sądową utrwaloną pod rządem poprzednio obowiązującej ustawy o kosztach z dnia 13 czerwca 1967 r., zgłoszenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w sprawie, w której pismo wniesione przez stronę osobiście lub przez jej pełnomocnika podlega opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej, zobowiązuje sąd w razie odmownego załatwienia tego wniosku do wezwania o uiszczenie opłaty na zasadach ogólnych (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1976 r., III CZP 11/76, OSNCP 1976, nr 7-8, poz. 162 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1999 r., I CKN 1461/98, OSNC 1999, nr 11, poz. 196). Stanowisko to zachowało aktualność po wejściu w życie ustawy o kosztach z dnia 28 lipca 2005 r., czemu Sąd Najwyższy dał wyraz w postanowieniu z dnia 4 października 2006 r., I CZ 81/06, przyjmując, że w razie oddalenia zgłoszonego przez pełnomocnika strony będącego radcą prawnym wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie poniesienia należnej od środka odwoławczego opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej, przewodniczący wzywa pełnomocnika do opłacenia tych kosztów w terminie tygodniowym (zob. OSNC 2007, nr 2, poz.

46). Identyczne stanowisko znalazło następnie wyraz w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2006 r., III CZP 98/06, według której w razie oddalenia zawartego w apelacji wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych przewodniczący wzywa do uiszczenia opłaty należnej od apelacji także wtedy, gdy wniósł ją adwokat (niepubl.).

Przedstawiona wykładnia dotyczy jednak sytuacji, w których strona – składając w piśmie podlegającym opłacie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych – nie korzystała z przyznanego jej przez sąd zwolnienia od tych kosztów.

W niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji postanowieniem z dnia 20 czerwca 2006 r. zwolnił żalącego od kosztów sądowych w całości (k. 16). Zwolnienie od kosztów sądowych udzielone w postępowaniu rozpoznawczym rozciąga się także na postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2006 r., I CZ 23/06, niepubl., z dnia 26 lipca 2006 r., IV CZ 59/06, niepubl., z dnia 8 sierpnia 2006 r., I CSK 170/06, niepubl., z dnia 28 sierpnia 2006 r., IV CSK 166/06, niepubl., z dnia 20 października 2006 r., IV CZ 77/06, niepubl., z dnia 9 listopada 2006 r., IV CZ 85/06, niepubl.). Żalący był zatem zwolniony od opłaty stosunkowej od skargi kasacyjnej, ale obowiązany był uiścić opłatę podstawową przewidzianą w art. 14 u.k.s.c. Zgodnie bowiem z art. 100 ust. 2 u.k.s.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 10 marca 2007 r. (art. 1 pkt 17 powoływanej już ustawy nowelizującej z dnia 14 grudnia 2006 r.), strona, której sąd przyznał całkowite zwolnienie od kosztów sądowych, obowiązana była uiścić opłatę podstawową od wszystkich pism podlegających opłacie, chyba że przepis szczególny stanowił inaczej. Bez znaczenia dla obowiązku uiszczenia opłaty podstawowej było przy tym złożenie przez żalącego w skardze kasacyjnej kolejnego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Wniosek ten bowiem w niczym nie zmieniał jego statusu jako strony w całości zwolnionej przez sąd od kosztów sądowych; był po prostu zbędny.

Z przytoczonych wyżej powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw.